

رشد بی‌رویه جمعیت فقر را به دنبال دارد

دوران میان‌سالی جمعیت که کشورمان از امسال وارد آن شده، طلایی‌ترین دوران جمعیت و بهترین فرصت برای رشد و توسعه اقتصادی کشور است.

هشدار مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی و مهاجرت سازمان ثبت‌احوال در گفتگو با اطلاعات: رشد بی‌رویه جمعیت فقر را به دنبال دارد

دوران میان‌سالی جمعیت که کشورمان از امسال وارد آن شده، طلایی‌ترین دوران جمعیت و بهترین فرصت برای رشد و توسعه اقتصادی کشور است.

علی‌اکبر محزون، مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی و مهاجرت سازمان ثبت‌احوال کشور در گفت‌وگو با خبرنگار اطلاعات با بیان این مطلب، در پاسخ به این پرسش که چه تدابیری برای استفاده حداکثری از دوران میان‌سالی جمعیت باید اندیشید، افزود: برای این که از این فرصت خوب و نقطه قوتی که در آن قرار گرفته‌ایم بیشترین استفاده را ببریم، لازم است سیاست‌های جمعیتی کشور متولی فرا بخشی داشته باشد.

وی بر لزوم تشکیل شورای عالی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جمعیتی تأکید کرد و گفت: به علت نبود متولی مشخص در این بخش از پیش‌بینی‌های سال اول برنامه توسعه کشور به شدت منحرف شده‌ایم.

به گفته محزون اگر یک سیاست‌گذار فرابخشی وجود داشت و سیاست‌ها به درستی و با در نظر گرفتن همه بخش‌ها اتخاذ می‌شد، با این چالش‌هایی که در حال حاضر روبرو هستیم، مواجه نمی‌شدیم.

مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی ثبت‌احوال، ادامه داد: در برنامه اول توسعه پیش‌بینی شده بود که رشد جمعیت باید در سال 90 از 3/2 به 2/3 برسد در حالی که اکنون رشد جمعیت 1/25 است که بسیار پایین‌تر از نرخ رشد پیش‌بینی قرارداد. وی این امر را انحراف از برنامه خواند و گفت: این مساله باید مورد توجه جدی قرار گیرد.

محزون همچنین به میزان باروری کل اشاره کرد و گفت: بر اساس پیش‌بینی برنامه اول باید نرخ باروری هر مادر از 6/4 فرزند به 4 در سال 90 می‌رسید، در حالی که این نرخ امسال به 1/8 رسیده است. یعنی هر مادر در طول دوران باروری خود 1/8 فرزند به دنیا می‌آورد که این رقم از سطح جانشینی که رقم 2/1 است نیز پایین‌تر است به این ترتیب در سال‌های بعد شاهد رشد صفر یا منفی خواهیم بود.

وی نرخ ناخالص جانشینی را از دیگر شاخص‌هایی بیان کرد که توجه به آن در سیاست‌گذاری‌های جمعیتی اهمیت دارد و گفت: میزان نرخ ناخالص جانشینی مشخص می‌کند که هر مادر با چند فرزند دختر باید جایگزین شود.

به گفته وی اگر هر مادر با کمتر از یک دختر جانشین شود، انتظار رشد منفی جمعیت مطرح می‌شود.

مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی این نرخ را در حال حاضر 0/85 الی 0/87 ذکر کرد.

وی به ضرورت پالاش سیاست‌های جمعیتی گذشته اشاره کرد و گفت: در صورت پالاش این سیاست‌ها از انحراف در شاخص‌های جمعیتی جلوگیری می‌شود.

محزون در پاسخ به پرسشی درباره ویژگی‌های دوران میان‌سالی جمعیت به تشریح ترکیب جمعیت در دوران مختلف پرداخت و گفت: زمانی که بیش از 40 درصد جمعیت کشور زیر 15 سال سن داشته باشند، کشور در دوران کودکی و نوجوانی قرار می‌گیرد که کشورمان در سال‌های 35-75 در آن دوران قرار داشت.

وی افزود: از سال 75 جمعیت زیر 15 سال کشور کاهش یافت و به زیر 40 درصد رسید و کشور وارد دوران جوانی جمعیت شد. وی با بیان این که اگر جمعیت بالای 65 سال کشور از 15 درصد جمعیت بیشتر شود. ساختار جمعیت به سوی سالم‌خوردگی می‌رود، گفت: برهه زمانی میان دوران نوجوانی و سالم‌خوردگی جمعیت که بیشتر جمعیت 15 تا 65 سال سن دارد، بهترین دوران برای توسعه و رشد

مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی با بیان این که از این دوران به عنوان فرصت جمعیتی یا پنجره جمعیتی نام برده می‌شود، گفت: با توجه به این که در دوران جوانی جمعیت بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها باید برای تحصیل، اشتغال و ازدواج جوانان صورت گیرد، دوران میان‌سالی جمعیت (30 تا 65 سال) می‌تواند بهترین فرصت برای رشد و توسعه کشور باشد چرا که سرمایه‌گذاری‌های لازم برای تامین نیازهای ضروری جوانان انجام شده است و این زمان فرصت مناسبی برای توسعه زیر ساخت‌های کشور خواهد بود.

وی افزود: نرخ بیکاری در گروه سنی 30 سال به بالا کمتر از گروه سنی زیر 30 سال است و دغدغه تحصیلات، ازدواج و اشتغال در این دوران کمتر وجود دارد. محزون با بیان این که در این دوران کثرت جمعیت درباره سنی قرار دارد که بیشترین آمادگی را برای رشد اقتصادی دارد، افزود: اکنون (دوران میان‌سالی) بیشتر جمعیت مولد اقتصادی است و چرخه اقتصادی کشور را به چرخش در می‌آورد. وی نامگذاری سال 90 را به عنوان سال جهاد اقتصادی توسط رهبر معظم انقلاب با توجه به ورود کشور به مرحله میان‌سالی جمعیت بسیار هوشمندانه توصیف کرد و گفت: رشد اقتصادی متناسب با رشد جمعیت به ویژه در این مرحله از گذر سنی می‌تواند مفید باشد. وی در پاسخ به پرسشی درباره چگونگی کنترل هوشمند جمعیت، گفت: اگر تحولات جمعیتی درباره‌های کوتاه‌تری مورد بررسی قرار گیرد، می‌شود اتفاقات جمعیتی را به موقع رصد کرد.

مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات حقیقی با بیان این که در گذشته ابزار و امکانات لازم برای رصد اتفاقات جمعیتی موجود نبود، گفت: اکنون در پایگاه جمعیتی ثبت وقایع، ابزار لازم وجود دارد و وقایع جمعیتی لحظه به لحظه ثبت می‌شود، لذا مسئولان می‌توانند تحولات جمعیتی کشور را هر سال مورد ارزیابی قرار دهند و تدابیر لازم را اتخاذ کنند.

محزون در پاسخ به پرسشی با بیان این که سیاست‌های تشویقی در رشد جمعیت تاثیر کوتاه مدت ندارد و زود جواب نمی‌دهد، افزود: در واقع می‌باید با رصد به موقع تحولات جمعیتی سیاست‌های کنترلی در حد معقول و مناسب و در زمان خود اعمال می‌شد و تداوم آن مورد ارزیابی قرار می‌گرفت.

وی تاکید کرد: باید ارتباط سیاست‌های کنترلی و جمعیتی با مسائل فرهنگی و اقتصادی کشور در نظر گرفته شود و در مورد آن بازنگری صورت گیرد، چرا که شرایط اقتصادی و فرهنگی تاثیر گذار است. وی افزود: شرایط فرهنگی و تحصیلات عواملی تاثیرگذار است و معمولاً رابطه عکس با مساله باروری و رشد جمعیت دارد.

مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات سازمان ثبت احوال در پاسخ به پرسشی درباره جمعیت مطلوب برای هر کشور، گفت: بحث جمعیت مناسب و مطلوب با توجه به ویژگی‌های هر منطقه متفاوت است.

وی افزود: مناسب‌ترین جمعیت، جمعیت متناسب با منابع و ویژگی‌های اقلیمی و زیر ساختی هر منطقه است نمی‌توان برای کل کشور یک سیاست جمعیتی تعریف کرد. مثلاً نمی‌توان سیاستی را که برای استان گیلان یا مرکزی اتخاذ می‌شود، در سیستان و بلوچستان هم اعمال کرد.

محزون با بیان این که رشد بی‌رویه جمعیت می‌تواند فقر را به دنبال داشته باشد و کاهش بی‌رویه جمعیت هم مشکلاتی مانند سالخوردگی جمعیت را به دنبال دارد، گفت: سیاست‌گذاری‌های جمعیت لازم نیست فقط درباره کنترل موالید باشد، بلکه می‌توان به مساله مهاجرت هم توجه کرد. وی با بیان این که برخی کشورها سیاست‌های تشویقی برای ورود جمعیت در پیش می‌گیرند، و این سیاست ممکن است به دلایل گوناگون برای ایران مناسب نباشد، گفت: ما می‌توانیم به مساله جابه‌جایی جمعیت در داخل کشور توجه کنیم.

وی با بیان این که کشور ما با توجه به امکانات و منابع می‌تواند جوابگوی جمعیتی بیش از یکصد میلیون نفر باشد، تصریح کرد: در برخی مناطق که از توسعه یافتگی کمتری برخوردار است، رشد جمعیت که معمولاً بیشتر از نقاط دیگر است، چالش‌هایی را به وجود می‌آورد.

وی تاکید کرد: در ظرفیت کشور محدودیت وجود ندارد، ولی در توزیع مناسب جمعیت باید سیاست‌هایی اعمال شود تا از پتانسیل‌های هر منطقه بهره‌وری مناسب کرد. مدیر کل دفتر آمار جمعیتی با بیان این که سیاست جابه‌جایی جمعیت در بلند مدت می‌تواند موثر باشد، گفت: باید تلاش کرد تا جمعیت را به سویی مناطقی که وضع صنایع و اشتغال در آنجا مطلوب‌تر است، سوق داد و از تراکم جمعیت در استان‌های کمتر توسعه یافته جلوگیری کرد. محزون با بیان این که کمیت جمعیت به تنهایی نمی‌تواند عامل قدرت و رشد اقتصادی باشد، گفت: ساختار مناسب جمعیت می‌تواند عامل قدرت یک کشور باشد، چرا که کیفیت و ساختار جمعیت از کمیت آن مهم‌تر است. وی با تاکید بر این که جمعیت ایران تا پیش از سال 1410 وارد مرحله سالخوردگی نخواهد شد، گفت: از نظر سازمان

بهداشت جهانی سه عامل باید برای جمعیت سالخورده لحاظ شود: امنیت، سلامت و مشارکت.

به گفته وی باید از مرحله سالخوردگی به عنوان یک فرصت استفاده کرد و با بهره‌برداری از تجربه این قشر جامعه، شرایطی را به وجود آورد تا سالخوردگان در رشد اقتصادی کشور موثر باشند.